

KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE ÚSTECKÉHO KRAJE SE SÍDLEM V ÚSTÍ NAD LABEM

adresa: Moskevská 1531/15, 40001 Ústí nad Labem, tel.: 477755110, e-mail: e-podatelna@khsusti.cz, ID: 8p3ai7n

Zpráva o výsledcích kontrol provedených v roce 2023 Krajská hygienická stanice Ústeckého kraje se sídlem v Ústí nad Labem

Odbor hygieny práce

Zaměstnanci odboru hygieny práce v rámci státního zdravotního dozoru **provedli 1655 kontrol** na pracovištích výrobních i nevýrobních odvětví, včetně. **Státní zdravotní dozor odboru hygieny práce byl zaměřen na celostátní priority vyhlášené pro rok 2023** – kontroly biocidních přípravků, kontroly chemických látek a směsí se zaměřením na dodržování nařízení 1907/2006 (REACH), kontroly pracovišť s pracemi kategorie 2.–4., kontroly pracovišť s výskytem NzP, kontroly pracovišť s cytostatiky, kontroly svářečských pracovišť, kontroly pracovních činností s nehodnocenou lokální svalovou zátěží, šetření nemocí z povoláním a zajištění pracovně-lékařských služeb.

Z celkového počtu vykonaných kontrol bylo **řešeno 37 podnětů**, které směřovaly především na nevyhovující pracovní podmínky nebo nevyhovující zázemí na různých pracovištích v kraji, zhruba polovina těchto podnětů byla shledána oprávněnými. Na tyto kontroly navazovalo vždy termínované řešení vedoucí k odstranění zjištěných nedostatků, eventuálně sankce.

Při celkem **957 plánovaných kontrolách a již výše zmiňovaných 37 šetřeních podnětů bylo uděleno 51 sankcí v celkové výši 260 000,- Kč** za závady obdobného charakteru jako v předcházejících letech, neplnění povinností zaměstnavatelů v oblasti ochrany zdraví při práci různého druhu, kdy se jednalo zejména o:

- nejsou aktualizovány kategorizace prací při změnách technologických postupů a jiných změnách v pracovní náplni včetně nárůstu normových ukazatelů
- odpovídajícím způsobem nejsou zajišťována opatření směřující k minimalizaci zdravotních rizik, mezi něž patří i řádné provádění údržby strojního vybavení, vybavení pracovníků vhodným pracovním náradím s odpovídající funkčností pro daný typ prováděných pracovních operací, nedůsledná kontrola nesprávného používání osobních ochranných prostředků, zejména jejich vhodnosti ke konkrétním pracovním činnostem, ale i důslednost provádění nezbytných úklidů na pracovištích i v průběhu směn pro minimalizaci prašnosti
- stav sanitárního zázemí a dalšího zázemí pro zaměstnance ne zcela v souladu s platnou legislativou
- chyby v povinnostech souvisejících v zajištění PLS
- nedostatky v povinném hlášení biocidního přípravku

Ve **116 případech** byly provedeny **kontroly za účelem ověření údajů v předložených návrzích na kategorizaci prací**, **46 kontrol** bylo provedeno na žádost jednotlivých subjektů a **11 kontrol** bylo zařazeno do kategorie „Ostatní šetření“. V rámci uvedených kontrol bylo rovněž v **837 případech** kontrolováno poskytování pracovnělékařských služeb.

Významný podíl v činnosti odboru HP – **281 šetření k ověření podmínek práce při podezření na vznik nemoci z povolání**, převaha ověřování podmínek pro nemoc z povolání COVID-19 , dále významný počet šetření byl proveden z důvodu možné profesionality onemocnění pohybového aparátu – horních končetin v několika diagnózách dle seznamu nemocí z povolání a z důvodu objektivizace faktorů pracovních podmínek byli pracovníci pověřeni šetřením podezření na nemoc z povolání přítomni na **30 měřeních pracovních podmínek** na jednotlivých pracovištích prováděných zaměstnanci Zdravotního ústavu v Ústí nad Labem.

Odbor hygieny obecné a komunální

Za odbor HOK je možno za uplynulý rok 2023 konstatovat, že byly splněny celkové počty provedených kontrol požadované Kontrolním plánem MZ ČR, kdy se uskutečnilo celkem 1 950 kontrol. Ve vztahu k rozsahu kontrol dle počtu zaměstnanců bylo celkem pro odbor požadováno 1 364 kontrol za celý rok 2023 – tedy, kontrolní plán byl splněn na téměř 143 %.

Pro rok 2023 MZ ČR stanovilo v Kontrolních plánech tyto prioritní oblasti SZD z celostátního hlediska:

1. **veřejné vodovody nad 5 000 obyvatel** (kontroly plnění povinností minimálně 33 %): v Ústeckém kraji evidujeme 19 objektů, u kterých se měla provést kontrola u minimálně třetiny s případným odběrem vody, tedy minimálně u 7 objektů. Celkově však bylo provedeno 24 kontrol přímo spojených s odběrem vody, tudíž se jedná o splnění požadovaného na téměř 343 %.
2. **léčiva ve vodovodech nad 5 000 obyvatel** – úkol zrušen MZ ČR
3. **veřejné vodovody do 5 000 obyvatel** (kontroly plnění povinností minimálně 33 %): v tomto případě HOK eviduje 199 objektů, u kterých se měla provést kontrola u minimálně třetiny s případným odběrem vody, tedy minimálně u 66 objektů. Bylo však provedeno 338 kontrol spojených rovněž s odběrem vod. Jedná se tak o splnění požadovaného na více než 512 %.
4. **léčiva ve vodovodech do 5 000 obyvatel** – úkol zrušen MZ ČR
5. **PFAS ve vodovodech do 5 000 obyvatel** – úkol zrušen MZ ČR
6. **veřejné studny**: I zde se měla provést kontrola u minimálně třetiny objektů spojená s odběrem vody až v 50 % objektů. Veřejnou studnu HOK v kraji neeviduje.
7. **PFAS ve veřejných studnách** – úkol zrušen MZ ČR
8. **komerční studny**: Komerční studna je v případě HOK jedna a v letošním roce byly provedeny tři kontroly opět spojené s odběry vod (postačovalo 33 %).
9. **umělá koupaliště trvalá, kontrola jakosti ředící vody** – v Ústeckém kraji se nevyskytuje provoz s technologií na úpravu odpadních vod vznikajících z praní filtrů v rámci recirkulace.
10. **kontroly provozoven péče o tělo, KHS se zaměří na problematiku druhů provozoven podle místních znalostí**: Jako „problematické“ provozovny péče o tělo jsou v kraji vnímány např. nehtové modeláže provozované cizinci – provedeno 85 kontrol, což je více než 31 % všech kontrol zaměřených jen na provozovny manikúr a pedikúr.

Pro rok 2023 byly odborem HOK stanoveny v Kontrolních plánech následující krajské priority:

1. **teplá voda** (ubytovací služby, koupaliště, lázeňské domy, sprchy umělých koupališť): Úkol byl stanoven pro celý kraj, teplá voda patří mezi dlouhodobě sledovaný faktor odborem HOK. Každé ÚP mělo za úkol odebrat ideálně 10 odběrů teplých vod – plánováno tak bylo maximálně 70 odběrů v kraji. Nakonec bylo provedeno 66 odběrů v rámci 132 objektů – tedy 50 % z celkového počtu.

2. **problematické provozovny péče o tělo** (např.: nehtová modeláž, cizinci): Vybraný úkol platí pro Ústí nad Labem, ÚP Chomutov, ÚP Litoměřice, ÚP Most a ÚP Teplice – závěry viz výše. Patří rovněž k úkolům, které se řeší opakovaně, provedeno 85 kontrol.
3. **ubytovny dlouhodobé** (zejména pro sociálně slabší): Platí pro Ústí nad Labem, ÚP Chomutov, ÚP Litoměřice, ÚP Louny a ÚP Most – opět viz výše. Provedeno 18 kontrol v dlouhodobých ubytovnách zejména pro sociálně slabší. V loňském roce došlo k rušení těchto ubytovacích zařízení.
4. **pitná voda** – veřejná pítka: Vybraný úkol zaměřený pro ÚP Teplice. Celkem bylo provedeno 6 odběrů pitných vod z městských pítek.
5. **biotop** Kostelec nad Ohří: Zaměřeno jen pro ÚP Litoměřice, protože jinde v kraji se biotop nenachází. Podle plánu byl proveden 1 kontrolní odběr kvality vody.

Souhrnně z výše uvedeného vyplývá, že se jak stanovené celostátní, tak krajské priority dařilo v roce 2023 plnit.

Dále bylo **provedeno 16 kontrol koupališť ve volné přírodě, 82 kontrol koupacích oblastí, 231 kontrol umělých koupališť a 38 kontrol saun.**

K výše uvedenému je třeba doplnit informaci, že celkový počet kontrol provozoven péče o tělo dosáhl 856 kontrol.

Celkový počet kontrol v provozovnách ubytovacích služeb byl 133 (souhrnně).

Dále bylo řešeno také 42 podnětů na hluk, a to jak z dopravy, tak ze stacionárních zdrojů a 4 na vibrace.

V rámci zákona o pohřebnictví byly provedeny 2 kontroly.

Pracovníci odboru HOK rovněž vydali **3 443 stanovisek podle stavebního zákona a dále 1 147 stanovisek dle jiných zákonů. Rozhodnutí, zejména k provozním řádům, pak bylo vydáno celkem 783 ks.**

Celoročně dochází navíc ke každodenním mnohačetným odpovědím na telefonické a stejně tak e-mailové dotazy, které však nikde nejsou uvedeny ani evidovány.

V loňském roce se opět intenzivně řešila problematika pitných vod, zejména v rámci provozních řádů a s tím související posuzování rizik v pitné vodě.

Nejčastěji byly zjištěny závady a nedostatky:

- v provozovnách péče o tělo, zejména v provozovnách pedikúry a manikúry
- v rámci umělých koupališť
- v provozovnách kosmetik
- v provozovnách holičství a kadeřnictví

Dohromady tak byly uděleny finanční sankce v celkové výši 338 100 Kč.

Odbor Hygieny výživy a předmětů běžného užívání

Odbor **hygieny výživy** provedl **1900 kontrol** potravinářských podniků, z nichž u **486 kontrol** byly nalezeny závady, za které byla uložena pokuta, nejčastěji za nedodržení těchto parametrů:

- osobní hygiena osob činných ve strav. službách (77)
- nejčastější závady v provozní hygieně (238)
- stavebně technický stav provozovny (138)
- zásobování pitnou vodou (12)
- datum použitelnosti nebo minimální trvanlivosti (126)
- ochrana před kontaminací, manipulace s potravinami a pokrmů, křížení činnosti (169)
- skladovací podmínky potravin – příjem a skladování (187)
- zajištění sledovatelnosti, doklady o původu potravin (94)
- označování rozpracovaných pokrmů, polotovarů, cukrářských výrobků a pokrmů (146)
- požadavky na stav, konstrukci a instalaci zařízení ve styku s potravinami (74)
- označení zákazu kouření (9)
- zavedení stálých postupů na zásadách HACCP (51)
- manipulace s odpady (44)
- DDD – sanitace a regulace škůdců, přístup domácích zvířat (18)
- udržování potravin při bezpečných teplotách, dodržení chladicího řetězce (145)
- vyšetření vzorků (80)
- klamání spotřebitele, záměna surovin, nekalé praktiky (2)
- dodržování zásad systému HACCP (224)
- bezpečnost pokrmů při uvádění do oběhu (teploty) (107)
- kontrola přípravy a podávání zmrzliny (28)

Celkem bylo v roce 2023 zjištěno **2150** nevyhovujících kontrolovaných parametrů (tzv. "V").

Oddělení PBU – provedlo **906 kontrol** předmětů běžného užívání, z nichž u **168** byly zjištěny závady, bylo zkontrolováno **838 výrobků**, z toho **278** výrobků bylo **nevyhovujících** (byly u nich zjištěny závady), za které byla buď uložena sankce nebo přijato dobrovolné opatření ze strany kontrolovaného subjektu. Nejčastěji zjišťované závady:

- FCM (materiály a předměty přicházející do styku s potravinami):
 - Písemné prohlášení o shodě (neexistence písemného prohlášení o shodě nebo nekompletní údaje v písemném prohlášení o shodě)
 - Podpurná dokumentace dokládající shodu s požadavky právních předpisů se vztahem k prohlášení o shodě
 - Označení pokyny pro bezpečné a vhodné používání – je-li to nezbytné
 - Označení obecně (neuvedeno jméno / obchodní jméno, adresa / sídlo výrobce, zpracovatele nebo prodejce odp. za uvádění na trh)
 - Označení materiálů a předmětů z plastů v souladu s čl. 15 Nařízení ES č. 1935/2004
- Hračky, výrobky pro děti a výrobky podle zákona č. 350/2011 Sb. a Nařízení č. 1907/2006 (REACH):
 - Estery kyseliny ftalové v nadlimitním množství

- Kosmetické přípravky:
 - Omezení pro látky uvedené v přílohách (lilial, dibutylftalát)
 - látky klasifikované jako CMR
 - bezpečnost kosmetických přípravků
 - povinnosti odpovědné osoby (závady ve správné výrobní praxi, při posouzení bezpečnosti kosmetických přípravků, závady v informační dokumentaci kosmetického přípravku, závady v oznamovací povinnosti a v označování)
 - povinnosti distributorů (závady v označování, prodej prošlých kosmetických přípravků bez označení)
 - požadavky § 4 zákona č. 477/2001 Sb. - podmínky uvádění obalů na trh (požadavky legislativy na měření a ověření čtyř těžkých kovů přítomných v obalech a požadavky ČSN EN CR 13695-1:20000, kapitola 8)

- Výrobky související s tabákovými výrobky (závady zjišťovány většinou u asijských prodejců a na tržnicích):
 - obecné požadavky na elektronické cigarety a náhradní náplně do nich dle § 3 vyhlášky č. 37/2017 Sb.,
 - označování elektronických cigaret a náhradních náplní do nich dle § 5 vyhlášky č. 37/2017 Sb.,
 - rozsah údajů požadovaných na jednotkovém balení nebo vnějším balení elektronických cigaret nebo náhradních náplní do nich dle § 12h odst. 2 zákona č. 110/1997 Sb. (chybějící údaje),
 - nepřítomnost letáku a rozsah údajů na letáku dle § 12h odst. 3 zákona č. 110/1997 Sb.,
 - povinnost uvádět údaje v českém jazyce dle § 13e odst. 1 zákona č. 110/1997 Sb.,
 - povinnost poskytnout spotřebiteli údaje při prodeji komunikačními prostředky na dálku před dokončením nákupu dle § 13e odst. 2 zákona č. 110/1997 Sb.

Odbor hygieny dětí a mladistvých

Zaměstnanci odboru hygieny dětí a mladistvých v rámci státního zdravotního dozoru **provedli 1 078 kontrol** v mateřských, základních a středních školách, v lesních mateřských školách, ve školských zařízeních, ve stravovacích službách pro děti, žáky a studenty. Dále se jednalo o kontroly na zotavovacích akcích, v dětských skupinách, zákonem stanovených živností atd.

Státní zdravotní dozor odboru hygieny dětí a mladistvých byl především zaměřen na celostátní priority vyhlášené pro rok 2023: Dětská skupina - Kontrola provozních podmínek, včetně způsobu zajištění stravování a § 50 zákona č. 258/2000 Sb.; Dětská skupina - Kontrola provozních podmínek, včetně způsobu zajištění stravování a § 50 zákona č. 258/2000 Sb.; Stravovací služby (pro děti, žáky a studenty) - kontroly v rozsahu dle bodu 7.3 Standardního pracovního postupu pro provádění státního zdravotního dozoru ve stravovacích službách (četnost v rozsahu nejméně 1 x za 2 až 3 roky, t. j. kontrola alespoň 35 % určených druhů objektů, t. j. školní jídelna, školní jídelna-výdejna, školní kantýna) a zotavovací akce - kontrola provozních podmínek, včetně způsobu zajištění stravování. Dalšími celostátními prioritami pak v rámci státního zdravotního dozoru byla kontrola nutričních ukazatelů školního stravování dle

metodiky Ministerstva zdravotnictví ČR, hodnocení jídelniček na pobytových akcích pro děti a stanovení obsahu olova v pitné vodě ve vybraných školách a školských zařízeních. Zaměstnanci odboru hygieny dětí a mladistvých se při výkonu své činnosti zaměřili i na plnění úkolů, vyplývajících ze stanoveného **plánu krajských priorit státního zdravotního dozoru**, a to na podmínky pro možnost přijetí dětí od 2 let věku v mateřských školách, kontrolu zajištění podmínek pro osobní hygienu žáků v základních a středních školách.

V rámci vykonaných kontrol bylo **řešeno 30 podnětů**, které směřovaly především do všech dozorovaných oblastí (úroveň úklidu, zajištění stravování, podezření na výskyt ektoparazitů nebo krevsajících členovců). Z těchto 30 podnětů bylo 5 oprávněných, 11 částečně oprávněných a 14 neoprávněných. Na provedené kontroly navazovalo vždy termínované řešení vedoucí k odstranění zjištěných nedostatků, eventuelně udělení sankce.

Podle závažnosti závad zjištěných při kontrolách byly **celkem uděleny 32 sankce v celkové výši 49 000,- Kč** za závady různého druhu v provozu škol, zařízení školního stravování, zotavovacích akcí, při poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, např. za nevyhovující provozní hygienu a nevyhovující manipulaci a výměnu lůžkovin (prádlo, matrace), výskyt plísňe v pobytových místnostech, nedostatky v dokumentaci o proočkovanosti dětí, nevyhovující uchovávání potravin a závady v manipulaci s nimi, prošlé datumy použitelnosti, nevyhovující označení balení syrového masa, nezajištění a nedodržení principů HACCP atp. Z celkového počtu **celkem 1 078 provedených kontrol byly při 178 kontrolách (zahrnuje 372 kontrol stravování, z toho 69 kontrol se závadou a 624 kontrol ostatních dozorovaných typů zařízení a provozoven, z toho bylo 109 se zjištěnou závadou) zjištěny závady** spočívající v **neplnění povinností provozovatelů v oblasti ochrany zdraví dětí a mladistvých různého druhu**.

U kontrol stravování se jednalo zejména o závady v následujících kontrolovaných parametrech:

- obecné požadavky na potravinářské prostory, zvláštní požadavky na prostory pro manipulaci s potravinami (V06);
- požadavky na stav, konstrukci a instalaci zařízení ve styku s potravinami (V38);
- požadavky na hygienu stravovacího provozu (V03).

U kontrol ostatních dozorovaných typů zařízení a provozoven se jednalo zejména o závady v následujících kontrolovaných parametrech:

- požadavky na vnitřní prostředí pobytových místností (D56);
- požadavky na šatny, hygienická zařízení a jejich vybavení v zařízeních a provozovnách pro výchovu a vzdělávání (D10);
- požadavky na prostory a další vybavení k realizaci tělesné výchovy v zařízeních pro výchovu a vzdělávání (D07);
- požadavky na dodržení vyhovujících mikroklimatických podmínek v zařízeních a provozovnách pro výchovu a vzdělávání (D15);
- úklid v zařízeních pro výchovu a vzdělávání (D17);
- osvětlení vnitřních prostorů zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání (D13);
- ohlášení školy v přírodě a kontrola údajů v ohlášení (D45);
- ohlášení zotavovací akce jeden měsíc před zahájením, kontrola správnosti údajů ohlášení (D23);
- dodržení hygienických požadavků na místnosti pro denní pobyt a odpočinek dětí pro poskytování služby péče o dítě v dětské skupině (D116).

Zaměstnanci odboru HDM rovněž vydali celkem 382 stanovisek, z toho bylo 260 stanovisek vydáno pro postupy podle stavebního zákona, 94 stanovisek pro potřeby postupů podle školského zákona a dále 27 stanovisek pro potřeby evidence dětských skupin dle zákona o poskytování péče o dítě v dětské skupině.

Odbor protiepidemický:

V roce 2023 bylo pracovníky odboru protiepidemického provedeno v rámci státního zdravotního dozoru celkem **903 kontrol**, včetně 32 úkonů předcházejících kontrole, z toho v **143 případech byly při kontrole shledány závady**.

Z celkového počtu se jednalo o 785 kontrol v rámci plánovaného SZD, 31 následných kontrol, tyto kontroly byly zaměřeny na celostátní a krajské priority. Jako **prioritní oblasti státního zdravotního dozoru z hlediska celostátního pro rok 2023** byly stanoveny kontroly SZD v ordinacích jednodenní chirurgie – provedeno 8 kontrol, SZD ve stomatologických ambulancích - provedeno 141 kontrol, SZD v gynekologických ambulancích - provedeno 51 kontrol, SZD na dialyzačních jednotkách - provedeno 10 kontrol, SZD v ordinacích ortopedie – provedeno 33 kontrol, SZD na lůžkových odd. zdravotnických zařízení se zaměřením na odd. ARO, JIP - provedeno 18 kontrol, SZD na odděleních patologie, soudní medicíny a přidružených laboratořích (histologie atp.) - provedeno 9 kontrol. V rámci krajských priorit bylo provedeno 101 kontrol pravidelného očkování proti pneumokokovým nákazám v pobytových zařízeních sociálních služeb, 15 kontrol pracovišť centrální sterilizace a sterilizačních center a 17 kontrol subjektů, zajišťujících provedení speciální ochranné DDD.

V rámci plánovaných kontrol byly nejčastěji zjišťovány závady spočívající v chybějící úpravě provozního řádu při změně v provozu v zařízení (31 případů), nedodržení frekvence malování (24), nedodržení kvality a frekvence provádění úklidu (19), nedodržení požadavků na dočasné ukládání nebezpečného odpadu (16), nesplnění požadavků na mytí rukou (12).

V souvislosti s podezřením či výskytem infekčního onemocnění bylo provedeno 18 kontrol, vysoký počet těchto kontrol souvisí zejména s vyšším výskytem onemocnění legionelózou a pátráním po zdroji těchto onemocnění. Dalších 21 kontrol bylo provedeno na základě podnětu, a to jak ze strany orgánů samosprávy, tak ze strany občanů. Většina těchto podnětů se zabývala výskytem epidemiologicky významných členovců, který byl zjištěn ve 12 případech, a výskytem hlodavců, který byl zjištěn ve 4 případech.

V roce 2023 nebyly odboru protiepidemickému uloženy žádné cílené úkoly hlavní hygienika.

Zpracovala dne 31. 1. 2024
JUDr. Irena Wolfová

Mgr. Bc. Vladimír Možíšek, LL.M.
ředitel KHS Ústeckého kraje
se sídlem v Ústí nad Labem